

Innst. 138 S

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:8 S (2013–2014)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Line Henriette Hjemdal, Hans Fredrik Grøvan og Kjell Ingolf Ropstad om en handlingsplan mot antisemittisme

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sikre at Holocaustdagen markeres årlig på alle skoler.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at lærerutdanningen får en sterkere vektlegging av kunnskap om antisemittisme og holocaust.
3. Stortinget ber regjeringen styrke undervisningen i skolen med sikte på forebygging av antisemittisme, herunder obligatorisk undervisning om holocaust i relevante fag, bedre læringsmaterieell og fremme forslag om bedre økonomiske støtteordninger slik at alle klasser får mulighet til å dra på studietur til tidligere konsentrasjonsleirer.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at Det mosaiske trossamfund får løpende støtte til sikkerhetsutgifter og kontinuerlig dagvakt ved de jødiske institusjonene i Norge.
5. Stortinget ber regjeringen vurdere å fremme forslag om endringer i straffeloven for å sikre sterkere reaksjoner mot hatkriminalitet.»

Det pekes i dokumentet på at en av folkegruppene som gjennom historien har vært mest utsatt for forskjellsbehandling, rasisme og overgrep, er jødene, og at det dessverre er godt dokumentert at antisemittisme

(rasemessig begrunnet hat mot jøder) ikke er et tilbaketrukket kapittel i Norge. Derfor fremmet representantene Hans Olav Syversen, Dagrun Eriksen, Rigmor Andersen Eide, Geir Jørgen Bekkevold og Kjell Ingolf Ropstad fra Kristelig Folkeparti første gang forslag i Stortinget om en handlingsplan mot antisemittisme vinteren 2011, jf. Dokument 8:95 S (2010–2011). I ettertid har det kommet rapport etter rapport som bekrefter behovet for en slik handlingsplan.

Forslagsstillerne mener at regjeringen snarest må utarbeide en handlingsplan mot antisemittisme. Planen bør bygge på de mange gode erfaringer norske myndigheter har gjort i kampen mot antisemittiske elementer fra høyreekstreme miljøer.

Det vises til dokumentet for en nærmere beskrivelse av forslaget.

Komiteens behandling

Kommunal- og forvaltningskomiteen ba i brev av 26. november 2013 om barne-, likestillings- og inkluderingsministerens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 16. januar 2014 følger vedlagt. I vedlagte brev av 3. mars 2014 fra statsråden er det kommet rettelselser til dette brevet.

Komiteen avholdt 14. januar 2014 høring i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Stine Renate Håheim, Stein Erik Lauvås, Helga Pedersen og Eirik Sivertsen, fra Høyre, Frank J. Jenssen, Mudassar Kapur, Bjørn Lødemel og Ingjerd Schou, fra Fremskrittspartiet, Mazyar Keshvari og

lederen Helge André Njåstad, fra Kristelig Folkeparti, Geir S. Toskedal, fra Senterpartiet, Heidi Greni, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, ser svært alvorlig på all form for rasisme, diskriminering og trakassering av mennesker som finner sted i landet vårt. Komiteen mener det derfor er viktig å bekjempe alle former for rasisme og overgrep begått mot mennesker, og vil berømme forslagsstillerne for å sette en viktig problemstilling på dagsordenen. Den folkegruppen som gjennom historien har vært mest utsatt for forskjellsbehandling, rasisme og overgrep, er sammen med romfolk/sigøynere, jødene. Det er dessverre også godt dokumentert at antisemittisme (rasemessig begrunnet hat mot jøder) ikke er et tilbakelagt kapittel i Norge og Europa.

Holdningen til jøder er blitt stadig mer negativ i et antall europeiske land, blant dem Spania, Polen og Russland (Pew Research Center's global attitude survey 17. september 2008).

46 prosent av spanske borgere, 36 prosent av polske borgere og 34 prosent av russiske borgere har et negativt syn på jøder. I Tyskland hadde 25 prosent et negativt syn på jøder, og i Frankrike 20 prosent. Den økende antisemittismen i Europa er også grundig dokumentert i rapporten «Manifestations of Antisemitism in the EU 2002–2003» (EUMC 2003). Den viste en signifikant økning i angrep mot jødiske forretninger, synagoger, gravplasser og enkeltindivider. Pew-undersøkelsen viser videre at holdningen til jøder er langt mer negativ i muslimske land. Der er antallet som ser positivt på jøder, under 10 prosent. Dette gjelder blant annet land som Tyrkia, Egypt, Jordan, Libanon, Iran og Pakistan.

Dessverre er antisemittismen også økende i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) sin undersøkelse fra 2012, som undersøkte holdningene til jøder og andre minoriteter i den norske befolkningen. Rapporten viser at om lag 12 prosent av befolkningen har fordømmer mot jøder. I europeisk sammenheng er dette på nivå med land som Storbritannia, Nederland, Danmark og Sverige. Befolkningen er mest negativ til kontakt med muslimer, somaliere og romfolk (sigøynere). Samtidig er det slik at de som har de sterkeste antisemittiske holdningene også er mest avvisende mot andre grupper. Det er uakseptabelt og urovekkende at slike holdninger er såpass utbredt. På grunn av slike holdninger opplever jøder i Norge diskriminering og mobbing. Det kan aldri aksepteres. Antisemittisme er

en nasjonal utfordring. Flertallet viser til HL-senterets anbefalinger og mener disse bør følges opp i arbeidet mot antisemittisme.

Komiteen viser til at mobbing og trakassering av elever med jødisk tro i den norske skolen også er økende. Dette er grundig dokumentert i en rapport utarbeidet av Oslo-skolen som ble referert til i NRK (Lørdagsrevyen 13. mars 2010). Jødiske foreldre uttalte til NRK at de er så skremt av truslene deres barn opplever, at ingen tør å stå frem med navn og bilde. Enkelte foreldre uttaler sågar at de vurderer å flytte fra Norge på grunn av trakasseringen som deres barn utsettes for. I reportasjen fremkom det videre at lærere ikke lenger tør å undervise om holocaust på en sannferdig måte. Dette fordi lærerne frykter represalier fra elever som av ulike grunner ikke ønsker å få presentert jødernes historiske lidelser.

Økningen av antisemittisme i Norge er svært alvorlig og må bekjempes og forebygges. Komiteen mener det er viktig å følge kontinuerlig med på utviklingen av antisemittisme i samfunnet, og iverksette nødvendige tiltak. Komiteen mener det er viktig å involvere ulike faginstanser, miljøer og organisasjoner i arbeidet mot antisemittisme for å få best mulig resultat.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til budsjetttavtalen mellom Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om å styrke arbeidet mot antisemittisme og at det i den forbindelse ble bevilget 5 mill. kroner i budsjettet for 2014. I finanskomiteens innstilling, jf. Innst. 2 S (2013–2014,) er disse midlene fordelt med henholdsvis 4 mill. kroner til arbeid i skolen og 1 mill. kroner til Jødisk museum i Oslo. Disse medlemmer viser for øvrig til statsrådets brev av 16. januar 2014.

Uttalelser fra justiskomiteen og kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Komiteens utkast til innstilling har vært forelagt justiskomiteen og kirke-, utdannings- og forskningskomiteen til uttalelse, jf. vedtak i Stortinget av 21. november 2013.

Justiskomiteen uttaler følgende i brev av 25. februar 2014:

«Justiskomiteen viser til innstillingen og sine respektive partiers merknader og har ingen ytterligere merknader.»

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen uttaler følgende i brev av 25. februar 2014:

«Kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen har ikkje merknader til innstillinga.»

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:8 S (2013–2014) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Line Henriette Hjemdal, Hans Fredrik Grøvan og Kjell Ingolf Ropstad om en handlingsplan mot antisemittisme – vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 4. mars 2014

Helge André Njåstad

leder

Mazyar Keshvari

ordfører

Vedlegg 1

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 16. januar 2014

Svar på dokument 8:8 S (2013-2014) – Om handlingsplan mot antisemittisme

Det vises til representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Line Henriette Hjemdal, Hans Fredrik Grøvan og Kjell Ingolf Ropstad om en handlingsplan mot antisemittisme, dokument 8:8 S (2013-2014), datert 26. november 2013.

De konkrete forslagene som fremsettes ligger under Kunnskapsdepartementets (KD), Justis- og beredskapsdepartementets (JD) og Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) områder. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) koordinerer arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering på ulike diskrimineringsgrunnlag, herunder religion. Svarene er utarbeidet i samråd med disse departementene

Jeg viser til budsjettforhandlingene med Stortinget og avgjørelsen om at det skal settes av fem millioner til Handlingsplan mot antisemittisme i 2014. Av finansinnstillingen fremkommer det at fire millioner skal avsettes til tiltak mot antisemittisme i skolen, og at en million er avsatt til Jødisk museum i Oslo.

Forslag 1

”Stortinget ber regjeringen sikre at Holocaustdagen markeres årlig på alle skoler.”

Holocaustmarkeringen den 27. januar er allerede integrert i mange skolars undervisning omkring antisemittisme og rasisme. Den eneste måten å sikre at alle skoler markerer denne dagen, er å legge dette inn i lov eller forskrift læreplan. KD anser det ikke som hensiktsmessig å lov- eller forskriftsfeste at Holocaustdagen skal markeres årlig på alle skoler. Departementet ser imidlertid viktigheten av at Holocaustdagen den 27. januar løftes ytterligere fram som en nasjonal mobiliseringsdag mot antisemittisme, rasisme og diskriminering i skolen. Hvordan

dette kan tenkes å skje, vil departementet komme nærmere tilbake til i forbindelse med ønske om en handlingsplanen mot antisemittisme.

Forslag 2

”Stortinget ber regjeringen sikre at lærerutdanningen får en sterkere vektlegging av kunnskap om antisemittisme og Holocaust.”

Kunnskapsdepartementet fastsetter forskrifter/rammeplaner på overordnet nivå for lærerutdanningene.

Dagens rammeplaner består for en stor del av læringsutbyttebeskrivelser: beskrivelser av hvilke kunnskaper og ferdigheter og hvilken generell kompetanse kandidatene skal komme ut med fra lærerutdanningene. Departementet detaljstyrer ikke UH-institusjoner, inkludert lærerutdanninger, på den måten som forslaget forutsetter.

I følge rammeplanen skal lærerutdanningene både forholde seg til læringsutbyttebeskrivelsene, og til opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringen. Lærerutdanningene må derfor ta inn over seg det som står i lærerplanene. Slik sett er det derfor god dekning i rammeplanen for at lærerutdanningsinstitusjonene skal ta opp Holocaust og antisemittisme i undervisningen.

Alle lærerutdanningene har også nasjonale retningslinjer for utdanningen og for de enkelte fagene. Retningslinjene blir forvaltet av sektoren selv, via Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) og er forpliktende grunnlag for institusjonenes egne emne-, fag- og studieplaner.

Det er god dekning i planverket for å vektlegge kunnskap om antisemittisme og Holocaust, men ordene er ikke spesifikt brukt. I stedet nevnes begreper som toleranse, demokrati, religioner, menneskerettigheter osv.

Universiteter og høyskoler har, ut over det unntaket som rammeplanstyringen utgjør, stor faglig frihet og har det faglige ansvaret når det gjelder innholdet i sitt eget fagtilbud. Departementet overstyrer ikke de faglige vurderingene.

Lærerutdanningene skal til enhver tid innrette sin undervisning etter gjeldende læreplan for skolen. Det er dessuten en del av lærerutdanningenes samfunnsoppdrag å innrette sin praksis i samsvar med satsinger som handlingsplaner og strategier i samfunnet.

Alle interesserte samfunnsaktører både kan og bør oppfordres til å bidra med materiell og undervisningsopplegg for faglærere i lærerutdanning, for eksempel i RLE, Samfunnsfag og Pedagogikk og elevkunnskap (PEL). Det er en forutsetning at undervisningsmateriell samsvarer med, og knyttes opp mot, læringsutbyttebeskrivelsene i rammeplanene og de nasjonale retningslinjene.

Forslag 3

”Stortinget ber regjeringen styrke undervisningen i skolen med sikte på forebygging av antisemittisme, herunder [a] obligatorisk undervisning om Holocaust i relevante fag, [b] bedre læringsmateriell

og [c] fremme forslag om bedre økonomiske støtteordninger slik at alle klasser får mulighet til å dra på studietur til tidligere konsentrasjonsleirer.”

A) OBLIGATORISK UNDERVISNING OM HOLOCAUST I RELEVANTE FAG

Kunnskapsdepartementet mener kompetanse om jødedommen og Holocaust er godt dekket i læreplanverket for Kunnskapsløftet. Læreplan i RLE på 1. til 10. årstrinn er fellesfag for alle elevene. Religion, livssyn og etikk som allmenndannende fag skal bidra til felles kunnskapsgrunnlag og referanserammer, bidra til ny innsikt og gi rom for dialog tilpasset de ulike alderstrinn. Kunnskaper om religioner og livssyn og om den funksjon disse har både som tradisjon og som aktuelle kilder til tro, moral og livstolkning, står sentralt i faget.

Faget skal være en møteplass for elever med ulik bakgrunn, der alle skal bli møtt med respekt. Undervisningen skal stimulere til allsidig dannelse og gi rom for undring og refleksjon. Videre skal faget bidra til evne til dialog mellom mennesker med ulik oppfatning av tros- og livssynsspørsmål. Dette innebærer respekt for religiøse verdier, menneskerettighetene og menneskerettighetenes etiske grunnlag. Jødedom er behandlet likeverdig med andre religioner og RLE-faget gir en sammenhengende og bred innføring i jødedommen gjennom hele grunnskolen.

Ifølge kompetansemålene i faget for jødedom, skal elevene etter 10. trinn blant annet kunne ”gi en oversikt over mangfoldet i jødedommen, viktige historiske hendelser og jødedommens stilling i Norge og verden i dag.” Det er et kompetansemål i læreplanen i fellesfaget samfunnsfag på 7. årstrinn, som omhandler nasjonale minoriteter i Norge, hvor elevene skal kunne beskrive hovedtrekkene ved historien og levevilkårene til disse minoritetene. Jødedommen er en av disse fem minoritetene. I følge kompetansemålene for læreplan i samfunnsfag, skal elevene etter 10. trinn kunne gjøre rede for holdninger, fordommer og rasisme og vurdere hvorledes holdninger kan bli påvirket, og hvorledes den enkelte og samfunnet kan motarbeide fordommer og rasisme.

I videregående skole er historie et fellesfag for alle elever som skal ha studiekompetanse, mens religion og etikk er et fag for de som velger studiespesialisering. Historiefaget skal stimulere til engasjement og aktiv deltakelse i samfunnslivet ved å utvikle evnen til kritisk, analytisk og kreativ tenkning. Historiefaget skal videre bidra til å øke forståelsen for at alle samfunn representerer verdier og holdninger som er resultater av historiske prosesser. Faget skal også fremme toleranse, gjensidig respekt og forståelse for menneskerettighetene, og gi innsikt i demokratiets betydning for vårt samfunn.

Slik sett er det derfor god dekning i rammeplanen for at lærerutdanningsinstitusjonene skal ta opp holocaust og antisemittisme i undervisningen.

B) BEDRE LÆRINGSMATERIELL

Kunnskapsdepartementet viser til at det er i dag forlagene, forfatterne og deres fagkonsulenter, som utarbeider lærebøker i tråd med de overordnede læreplanmålene. Den tidligere godkjenningsordningen for lærebøker ble avvirket våren 2000. Stortingets vedtak om å oppheve §9.4 i opplæringsloven avsluttet den statlige godkjenningsordningen for lærebøker. I dag er det opp til den enkelte skole hvilke læremidler de velger å bruke i undervisningen, så lenge læremidlene de tar i bruk følger de overordnede læreplanmålene.

I tillegg utvikler Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret), årlig nytt nettbasert undervisningsmaterieell til bruk for ungdomsskolen og videregående skole.

HL-senteret har også som en del av sitt holdningsskapende arbeid, utviklet nettstedet *folkemord.no*, som omhandler folkemord og drap i åtte forskjellige land og områder.

Det finnes også undervisningsmaterieell for skolen utviklet av Stiftelsen Arkivet, som er et senter for historieformidling og fredsbygging. De har blant utviklet nettstedet *holocaustdagen.no*, som er en ressurs for skoler i arbeidet med å markere den internasjonale Holocaustdagen 27. januar og mer generelt inn mot skolens kontinuerlige arbeid mot rasisme og diskriminering. Nettstedet har en oversikt over relevante pedagogiske opplegg, bøker, filmer og kunnskapsbaser. Nettstedet er spesielt relevant for ungdomsskolen.

C) FREMME FORSLAG OM BEDRE ØKONOMISKE STØTTEORDNINGER SLIK AT ALLE KLASSER FÅR MULIGHET TIL Å DRA PÅ STUDIETUR TIL TIDLIGERE KONSENTRASJONSLEIRER

Kunnskapsdepartementet mener at kunnskapsløftet gir rom for reiser til tidligere konsentrasjonsleirer i skolens regi. Som en del av opplæringen kan slike turer være et viktig bidrag i det holdningsskapende arbeidet mot diskriminering og rasisme. Det er imidlertid viktig at alle elever får muligheten til å delta, uavhengig av de foresattes økonomiske stilling. Departementet viser her til opplæringsloven § 2–15, som slår fast at den offentlige grunnskoleopplæringen skal være gratis for alle elever og deres foresatte. Dette innebærer blant annet at kostnader som gjelder turer som er en del av opplæringen, skal dekkes av kommunen, og at det ikke er lov til å kreve noen del av dette dekket av elever eller deres foresatte.

Departementet vil i denne sammenheng bemerke at det er stort rom for frivillig innsats i forhold til turer som koster mer enn det kommunen i utgangspunktet kan betale for. Slik frivillig innsats kan tenkes ytt i form av gaver, dugnader og liknende. Det må imidlertid understrekes at det blant annet stilles krav om at *slike bidrag er reelt frivillige, og at de kommer alle elevene til gode.*

En introduksjon av en støtteordning som gjør at alle elever gis mulighet til å dra på studietur til tidligere konsentrasjonsleirer, vil være en svært kostbar ordning. Det er ca. 60 tusen elever per kull i videregående. Hvis alle skal gis anledning til å delta på en studietur til tidligere konsentrasjonsleirer i løpet av skoletiden, vil et tilskudd på f. eks 1000 kroner per elev utgjøre et årlig beløp på 60 millioner kroner. I utgangspunktet er det Utdanningsdirektoratet som vil være tilskuddsforvalter for en støtteordning. Større ordninger som omfatter alle landets kommuner settes gjerne ut til Fylkesmannen. KD anbefaler ikke innføringen av en slik ordning.

Forslag 4

”Stortinget ber regjeringen sørge for at Det mosaiske trossamfund får løpende støtte til sikkerhetsutgifter og kontinuerlig dagvakt ved de jødiske institusjonene i Norge.”

Kommunal- og moderniseringsdepartementet opplyser at det i 2012 ble bevilget 7,2 mill. kroner over Justis- og beredskapsdepartementets budsjett til investeringer til fysisk sikring rundt lokalene til trossamfunnet. Det er også behov for midler til daglig drift av sikkerhetstiltakene. På denne bakgrunn er det i forslaget til statsbudsjett for 2014 og Innst. 16 S (2013-2014) foreslått å bevilge 1 million kroner over KMDs budsjett til å dekke driftsutgifter til sikkerhetstiltak for Det Mosaiske Trossamfund (DMT) i 2014. Formålet med bevilgningen er at sikkerhetstiltakene skal beskytte lokalene til Det Mosaiske Trossamfund mot trusler, men også å gi medlemmene en følelse av økt trygghet.

Hva gjelder politiets oppgaver viser JD til at i henhold til politilovens § 2 skal politiet blant annet:

- beskytte person, eiendom og fellesgoder og verne om all lovlig virksomhet, opprettholde den offentlige orden og sikkerhet og enten alene eller sammen med andre myndigheter verne mot alt som truer den alminnelige tryggheten i samfunnet
- forebygge kriminalitet og andre krenkelser av den offentlige orden og sikkerhet

I denne forbindelse er det løpende dialog med aktuelle jødiske miljøer og politiet i Norge.

Forslag 5

”Stortinget ber regjeringen vurdere å fremme forslag om endringer i straffeloven for å sikre sterkere reaksjoner mot hatkriminalitet.”

Justis- og beredskapsdepartementet viser til a straffeloven 1902 har flere bestemmelser som omhandler hatmotivert kriminalitet. Straffeloven § 135a straffer den som setter frem en diskriminerende eller hateful full ytring, mens straffeloven § 349a straffer den i ervervsmessig eller lignende virksomhet, på grunn av en persons religion eller livssyn, hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse nekter ham varer eller tjenester på de vilkår som gjelder for andre. Videre fastslår straffeloven § 192 at det ved vurderingen av om skadeverk er grovt, blant annet skal legges vekt på om handlingen var rasistisk motivert. Disse bestemmelsene er riktignok ikke hyppig anvendt, men illustrerer at den omstendighet at en handling er hatmotivert enten kan begrunne kriminalisering av ellers lovlige handlinger eller kan virke straffskjerpene.

Straffeloven 2005 § 77 gir anvisning på ulike straffskjerpene omstendigheter. Det fremgår av bokstav i) at det i straffskjerpene retning kan legges vekt på at lovbruddet har sin bakgrunn blant annet i andres religion. Bestemmelsen er ny i forhold til 1902-loven og er ikke trådt i kraft, men kodifiserer i all hovedsak gjeldende rett. Departementet arbeider med å få straffeloven 2005 satt i kraft så snart som mulig.

I straffeloven 1902 fremgår det ikke direkte av lovteksten hvilke momenter som kan være straffskjerpene. Det står imidlertid retten fritt i den konkrete saken å legge vekt på omstendigheter som nevnt i straffeloven 2005 § 77.

For øvrig kan det nevnes at både politiet og påtalemyndigheten har gitt uttrykk for at straffbare handlinger som synes rasistisk motivert skal prioriteres, jf. Riksadvokaten i rundskriv nr. 1/2012.

Andre tiltak

Justis- og beredskapsdepartementet har fremlagt Handlingsplan for forebygging av kriminalitet (2013-2016). Punkt 3.7 i planen handler om mangfold, inkludering og integrering. Her viser vi blant annet til følgende:

«Kriminalitet motivert av hat og fordommer

Høsten 2006 ble det innført en særskilt koding av hatkriminalitet i politiets straffesaksregister. Formålet er både økt kunnskap om omfanget av og karakteren til lovbrudd med denne type motivasjon, samt å gi slike saker nødvendig prioritet og fremdrift. Fra 2012 er tall for hatkriminalitet inkludert i Politidirek-

toratets offentlige rapporter om den anmeldte kriminaliteten.

Justis- og beredskapsdepartementet vil i samarbeid med Politidirektoratet utrede hvordan man kan sikre et mer detaljert system for registrering og rapportering av hatkriminalitet. Målet er å få mer kunnskap om hvilke grupper som er utsatt og bli bedre i stand til å forebygge og bekjempe slik kriminalitet.

Det har vært iverksatt flere tiltak i politiet for å styrke kunnskapen og bevisstheten om hatkriminalitet, samt for å bedre mottaket og håndteringen av slike anmeldelser. Dette må sees i sammenheng med den generelle mangfoldssatsingen i politiet.”

Departementet viser til tiltak 13 i denne handlingsplanen om å utrede forbedringer av registreringen og rapporteringen av hatkriminalitet.

Av regjeringens plattform fremgår blant annet at regjeringen vil forebygge rekruttering til kriminelle miljøer og voldelige ekstremistiske grupperinger. Handlingsplanen for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme, *Felles trygghet – felles ansvar*, løper ut 2013. Planen er rettet mot å forebygge alle former for ekstremisme. En ekstrem person i denne sammenheng er en person som aksepterer bruk av vold for å nå politiske mål.

Departementet er i gang med arbeidet med en ny handlingsplan for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme, og det tas sikte på å fremlegge planen til våren. Det er i denne sammenheng opprettet en tverrdepartemental gruppe bestående av ni departementer i tillegg til Statsministerens kontor. Denne gruppen skal fremme konkrete forslag til tiltak, og i den forbindelse møte en rekke ulike aktører innen organisasjoner, kommuner, akademia mv.

Handlingsplanen skal særlig bidra til å fremme en tidlig forebyggende innsats mot radikaliserings. Dette forutsetter et bredt samarbeid mellom mange ulike aktører, herunder politiet, skolen, kommunen, frivillige organisasjoner, foreldre, nærmiljø mv. Det er et mål at handlingsplanen skal være et verktøy for de som arbeider konkret med utfordringene. Planen skal inneholde konkrete tiltak for å:

- øke kunnskapen og kompetansen

- styrke samarbeidet for tidlig forebyggende innsats
- forebygge tilvekst til ekstreme miljøer, herunder bruk av elementer fra tidligere EXIT-program
- reintegrere radikalisererte personer i samfunnet
- forebygge bruk av internett som arena for rekruttering og radikaliserings
- styrke det internasjonale samarbeidet

Kulturdepartementet støtter Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL). STL har 14 medlemssamfunn, herunder Det Mosaiske Trossamfund. Hovedoppgaven til STL er å fremme gjensidig respekt og forståelse mellom tros- og livssynssamfunn, samt arbeide for likebehandling av religions- og livssynssamfunn i Norge. STL driver et omfattende dialogarbeid.

Avslutning

Jeg deler bekymringen over at jøder i Norge opplever diskriminering og antisemittisme. Jøder som gruppe skal heller aldri holdes ansvarlig for staten Israels politikk.

Regjeringen vil komme tilbake til form og innhold til hvordan en innsats mot antisemittisme kan gjennomføres og hvordan den skal relateres til andre deler av anti-diskrimineringspolitikken. Jeg mener det er viktig at arbeidet mot antisemittisme sees i tett sammenheng med arbeidet mot andre former for rasisme og diskriminering. Studien *Antisemittisme i Norge?* avdekker ikke bare utpregede fordommer mot jøder. Den avdekker også at det er muslimer, somaliere og rom som de negative holdningene i stor grad rettes mot. Rasisme og antisemittisme er uttrykk for intoleranse som det er svært viktig at vi tar aktive skritt for å bekjempe i det norske samfunnet. De ulike formene for diskriminering som forskjellige minoriteter opplever innenfor flere samfunnsområder, kan ikke aksepteres.

I regjeringsplattformen har vi varslet at vi ønsker å skape et enda bedre diskrimineringsvern, og at vi ønsker å fremme en universell likestillings- og anti-diskrimineringslov. Dette er et arbeid vi nå skal gå i gang med.

Vedlegg 2**Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 3. mars 2014****Rettelse i svar på dokument 8:8 S (2013-2014) - Om handlingsplan mot antisemittisme**

Ved en inkurie var det en feil i svar på dokument 8:8 S (2013-2014) - Om handlingsplan mot antise-

mittisme, jf. brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet av 16.01.2014.

Feilen er i første avsnitt under svar på forslag 5 (s. 5). Her henvises det til Straffeloven § 192, men riktig henvisning er Straffeloven § 292.